

ΠΕΡΙΗΓΗΣΗ ΣΤΗΝ 14^η ΜΠΙΕΝΑΛΕ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΣΤΗΝ ΒΕΝΕΤΙΑ

■ της Βικτώρια Γκανίλα, Αρχιτέκτων Μηχανικός / Μέλος Μ.Ε. Αρχιτεκτονικών Θεμάτων ΤΕΕ/ΤΚΜ
(www.viktoriagkanila.blogspot.gr)

(Giardini)

“fundamentals” (τα θεμελιώδη) είναι ο κεντρικός τίτλος που δίνει ο ολλανδός αρχιτέκτονας Rem Koolhaas, επιμελητής στη φετινή 14^η Μπιενάλε Αρχιτεκτονικής στη Βενετία. Ανατρέχοντας στην ιστορία του μοντερνισμού των τελευταίων 100 χρόνων και στις πρόσφατες εξελίξεις του, αναρωτιέται αν «η εθνική ταυτότητα έχει θυσιαστεί στο βωμό της νεωτερικότητας – της έννοιας του μοντέρνου από το 1914 έως το 2014»

(Arsenale)

Η έκθεση εκτείνεται σε δύο τμήματα, στους καταπράσινους κήπους της περιοχής Giardini και στην ιστορική περιοχή Arsenale, όπου κατασκευάζονταν οι περίφημες γαλέρες του Βενετσιάνικου στόλου καθώς και τα εμπορικά πλοία της θαλασσοκράτειρας.

(Τομή ψευδοροφής & μηχανολογικός εξοπλισμός, Κεντρικό κτίριο, Giardini)

Στο κεντρικό κτίριο των Giardini συναντήσαμε την έκθεση με τίτλο “elements of architecture” (στοιχεία αρχιτεκτονικής), όπου ο Rem Koolhaas μας καλεί να ανατρέξουμε στα θεμελιώδη στοιχεία της αρχιτεκτονικής που χρησιμοποιούνται από κάθε αρχιτέκτονα παγκοσμίως, παρουσιάζοντας αναλυτικά την εξέ-

λιξη τους στο χρόνο. Σύμφωνα με την 2χρονη έρευνα φοιτητών του Harvard Graduate School of Design όπου ο Koolhaas διδάσκει, 15 είναι τα βασικά στοιχεία που στοιχειοθετούν διαχρονικά την αρχιτεκτονική κατασκευή: το πάτωμα, ο τοίχος, η σκεπή, το ταβάνι, η πόρτα, το παράθυρο, η όψη, το μπαλκόνι, ο διάδρομος, το τζάκι, η τουαλέτα, η σκάλα, οι κυλιόμενες σκάλες, το ασανσέρ και η ράμπα.

(“La Maison Domino” Le Corbusier σε κλίμακα 1:1, Giardini)

Έξω από το κεντρικό κτίριο των «Giardini» τοποθετήθηκε αναπαράσταση σε κλίμακα 1:1 του δομικού συστήματος Ντόμινο του Λε Κορμπυζιέ, που παρουσιάστηκε για πρώτη φορά το 1915. Πρόκειται για μονολιθική κατασκευή οπλισμένου σκυροδέματος με τρία κύρια στοιχεία: την πλάκα, την κολόνα και το κλιμακοστάσιο. Για την Αρχιτεκτονική θεωρείται μία από τις σημαντικότερες ιδέες του μοντερνισμού γιατί επιτρέπει την ανεξαρτητοποίηση της όψης και της κάτοψης από την κατασκευή. Από κοινωνικής άποψης θεωρείται επίσης πολύ σημαντικό επειδή πρόσφερε λύσεις στην στέγαση των χαμηλών εισοδηματικών στρωμάτων και την ταχεία ανοικοδόμηση των κτιρίων.

(Villa Arpel, film “Mon Ocle” 1958, French Pavilion)

Με τίτλο “absorbing modernity 1914-2014” (αφομοιώνοντας τη Νεωτερικότητα 1914-2014) τα 65 εθνικά περίπτερα που εξοπλώνονται στους Giardini της Μπιενάλε τα παλαιότερα και στον αναπτυσσόμενο χώρο της Αρσενάλε τα νεότερα, καλούνται να αναδείξουν τον αρχιτεκτονικό τους πλούτο και την εξέλιξη του, επικεντρώνοντας στον ιστορικό τους χαρακτήρα και όχι στην σύγχρονη αρχιτεκτονική. Για πρώτη φορά το θέμα

εκτείνεται για να συμπεριλάβει τις εκθέσεις και των 65 περιπτέρων, όπου η κάθε συμμετοχή δείχνει με το δικό της τρόπο τη διαδικασία διαγραφής των εθνικών χαρακτηριστικών και την υιοθέτηση μιας μοντέρνας γλώσσας και ενός ενιαίου ρεπερτορίου τυπολογιών. Πρόκειται για ένα αρκετά ενδιαφέρον θέμα, αφού ξεφεύγει από το γνωστό καλούπι της σύγχρονης αρχιτεκτονικής και επικεντρώνεται στον ιστορικό της χαρακτήρα. Εξάλλου, όπως ο ίδιος ο Koolhaas εξηγεί: “Ηθελα να είναι περισσότερο ένα όχημα έρευνας παρά μία ακόμη έκθεση”.

(“Monditalia”, Arsenale)

Στην δεύτερη έκθεση που φιλοξενείται στους χώρους της Arsenale, συναντήθηκαν για πρώτη φορά οι Μπιενάλε Αρχιτεκτονικής, Χορού, Θεάτρου και Κινηματογράφου. Με τίτλο “Monditalia” ο Koolhaas επέλεξε να κάνει ένα αφιέρωμα για την Ιταλία του 20ου αιώνα, δηλώνοντας πως η Ιταλία είναι μία χώρα “βασική” για την κατανόηση της εποχής μας. Η έκθεση εξελίσσεται στο εντυπωσιακό Βιομηχανικό και αναπαλαιωμένο κτίριο της Αρσενάλε, προβάλλοντας τη δουλειά 41 ιταλικών ομάδων και 80 ταινιών του ιταλικού κινηματογράφου με ιδιαίτερα γοητευτικό τρόπο.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

(Greek Pavilion, Giardini)

Η Ελληνική συμμετοχή στη 14^η Μπιενάλε Αρχιτεκτονικής με θέμα «Absorbing Modernity 1914-2014» σχετίζεται με τη συμβολή του τουρισμού στη Μεταπολεμική ανάπτυξη της χώρας και στην προσπάθεια καθιέρωσής της στην παγκόσμια τουριστική βιομηχανία, που υλοποιήθηκε με την κατασκευή τουριστικών ξενοδοχείων, θέρετρων, μουσείων κτλ. καθώς και τη διαμόρφωση οργανωμένων ακτών, τουριστικών τοπίων, αρχαιολογικών και λοιπών δημόσιων

χώρων, στην προσπάθεια να προβληθεί η φυσική ομορφιά και η ιστορία της χώρας μας.

Η έκθεση χωρίζεται σε δύο τμήματα:

Στο πρώτο τμήμα παρουσιάζεται αρχαιακό υλικό της αρχιτεκτονικής τουριστικών κτιρίων και τοπιών από το 1914 έως σήμερα, που αναρτώνται στους περιμετρικούς εσωτερικούς τοίχους του περιπτέρου.

Στο δεύτερο τμήμα παρουσιάζονται οι σχεδιαστικές προτάσεις 15 Ελλήνων και ξένων αρχιτεκτόνων για μια παραθαλάσσια τουριστική εγκατάσταση, τοποθετημένες στο κέντρο του περιπτέρου σε όμοιες βάσεις, διαφορετικών όμως υψών.

(Greek Pavilion, Giardini)

Η ελληνική συμμετοχή με θέμα «Tourism Landscapes: Remaking Greece», θέλησε να τονίσει ότι ο τουρισμός παγκοσμίως αποτελεί μία δραστηριότητα που προϋποθέτει μία συνεχή ανανέωση ιδεών και παράλληλα μια διαρκή ανακατασκευή του τουριστικού δομημένου τοπίου.

Δυστυχώς όπως πληροφορήθηκα, το περίπτερο παρέμεινε για πολύ μικρό διάστημα ανοιχτό, και όχι καθ' όλη τη διάρκεια της Μπιενάλε, γεγονός που προκάλεσε μεγάλη απογοήτευση και δυσαρέσκεια κυρίως γιατί η χώρα μας στερήθηκε μιας μεγάλης ευκαιρίας προβολής της τόσο στους Έλληνες όσο και στους ξένους επισκέπτες, (δεδομένου ότι η Βενετία αποτελεί παγκόσμιο τουριστικό προορισμό) αλλά και γιατί οι δημιουργοί του περιπτέρου στερήθηκαν της ικανοποίησης των προσπαθειών τους.

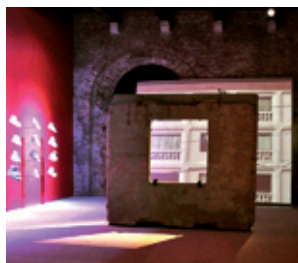
ΤΑ ΒΡΑΒΕΙΑ ΤΟΥ ΛΕΟΝΤΑ

(Korean Pavilion, Arsenale)

Το βραβείο του Χρυσού Λέοντα για την καλύτερη εθνική συμμετοχή κέρδισε η Κορέα για τη συμμετοχή της με τίτλο «Crow's Eye View: The

Korean Peninsula». Εξέπληξε την επιτροπή για την εξαιρετική της ικανότητα παρουσίασης ενός νέου σώματος γνώσης της αρχιτεκτονικής και της πολεοδομίας, σε μία πολιτική κατάσταση ιδιαίτερα ευαίσθητη. Χάρη στην χρησιμοποίηση διαφορετικών τύπων παρουσίασης, που την κατέστησαν πολύ προσίτη στο κοινό, δημιούργησαν μία έρευνα που ξεπερνά τα σύνορα της αρχιτεκτονικής και εστιάζει στην πραγματικότητα της γεωπολιτικής κατάστασης.

(Chilean Pavilion, Arsenale)

Το βραβείο του Ασμένιου Λέοντα κέρδισε η εθνική συμμετοχή της Χιλής με θέμα «Monolith Controversies». Ως σύμβολο του μοντερνισμού στη Χιλή, επιλέχθηκε ένα προκατασκευασμένο πάνελ σκυροδέματος, του δομικού συστήματος προκατασκευής ΚΡΔ, βάσει του οποίου κατασκευάστηκαν παγκοσμίως (μετά το Β' Παγκόσμιο πόλεμο) μαζικά 170 εκατομμύρια διαμερίσματα.

Το 1972, όταν η Σοβιετική Ένωση χάρισε στη Χιλή επί προεδρίας Allende ένα εργοστάσιο προκατασκευής πάνελ του συστήματος ΚΡΔ, για μαζική κατασκευή κοινωνικής κατοικίας, το πάνελ αυτό αποτέλεσε αντικείμενο πολιτικής αντιπαράθεσης για τα επόμενα χρόνια (δικτατορία Πινοσέτ κτλ)

Οι φετινές βραβεύσεις περνούν αναμφισβήτητα το μήνυμα ότι η αρχιτεκτονική πρέπει να παραμένει μακριά από πολιτικές και ιδεολογικές σκοπιμότητες.

Αναμφισβήτητα, το μήνυμα που θέλει να στείλει η κριτική επιτροπή είναι ότι η Αρχιτεκτονική πρέπει να υπηρετεί τον άνθρωπο και τις ανάγκες του μακριά από πολιτικές σκοπιμότητες και ιδεολογήματα.

Η φετινή Μπιενάλε μας ζητά να ανατρέξουμε στις ρίζες του μοντερνισμού και να κάνουμε σήμερα έναν απολογισμό.

Το σπίτι Ντόμινο του Λε Κορμπυζιέ που αποτέλεσε τη θεμελιώδη έννοια του μοντερνισμού, σε συνδυασμό με την εκτεταμένη εφαρμογή της τεχνολογίας του οπλισμένου σκυροδέματος, οδήγησε στην κατασκευή κατοικιών σε πολυώροφες οικοδομές όπως τις βιώνουμε σήμερα. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι μεταπολεμικά πρόσφερε τεράστιες δυνατότητες στέγασης σε κατεστραμμένες από τον πόλεμο χώρες και στους εξαθλιωμένους οικονομικά πολίτες τους. Γι αυτό η αρχιτεκτονική και οι τάσεις της πρέπει να μελετώνται και κατά διαστήματα να αναθεωρούνται, πάντα όμως μακριά από πολιτικές σκοπιμότητες. Η πολιτική μπορεί μόνο να καθορίζει τις οικονομικές συνθήκες οι οποίες θα μπορούσαν να ηπηρεάσουν τις τάσεις της Αρχιτεκτονικής.

Γι αυτό και στη Χιλή, μία φτωχή και πολυπαθή από την πολιτική χώρα, το προκατασκευασμένο δομικό στοιχείο, είτε φέρει την υπογραφή ενός σοσιαλιστή ηγέτη (Αγιέντε), είτε τις θρησκευτικές εικόνες που κρέμασε ένας δικτάτορας (Πινοσέτ), επιβάλλεται να το δούμε απλά και μόνο σαν μία λύση (καλή ή κακή) που πρόσφερε κάποιες δυνατότητες στέγασης σε μία τόσο φτωχή χώρα.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΔΡΩΜΕΝΑ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΜΠΙΕΝΑΛΕ

Η έκθεση φωτογραφίας της Ελληνίδας φωτογράφου Λίλης Μανωλά με τίτλο «Ethiopia, Spiritual Imprints» στο μοναστήρι του San Giorgio, στο νησί San Giorgio Maggiore. Πρόκειται για ένα συγκινητικό φωτογραφικό αφήγημα με κεντρικό άξονα την θρησκευτική ζωή στην Αιθιοπία, μία χώρα με έντονη χριστιανική παράδοση ήδη από τον 4ο μ.Χ. αιώνα. Τον Ιούνιο του 2015 η έκθεση θα παρουσιαστεί στο Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο στην Αθήνα.

(“the sky over nine columns”,
Isola di San Giorgio)

Η εγκατάσταση «the sky over nine columns» στην πλατεία του νησιού San Giorgio Maggiore. Εννέα συμμετρικές κολόνες των επτά μέτρων επικαλυμμένες από χρυσό μωσαϊκό, σχεδόν σαν να θέλουν να στηρίξουν τον ουρανό. Μία ζωντανή παράσταση ανατακλάσεων εμπνευσμένη από τις έννοιες της καθαρότητας, της δύναμης και του ωραίου, ορατή από την πλατεία του Αγίου Μάρκου.

Ο γερμανός δημιουργός Heinz Mack μας εξηγεί πως η κολόνα αναπαριστά τον άνθρωπο, όρθιο – με αξιοπρέπεια- στο χώρο. Τοποθετημένη ανάμεσα σε γη και ουρανό, η κολόνα είναι το αρχαιότερο, αλλά και θεμελιώδες στοιχείο της αρχιτεκτονικής. ■